

**Porównanie wyników zadań fluencji językowych o różnym poziomie zaangażowania
mechanizmów selektywnego hamowania – w stronę udoskonalenia
klinicznej diagnozy neurolingwistycznej**

Michał Mazur*^{1,2}, Natalia Kopiś-Posiej¹, Paweł Krukow¹,

*1. I Klinika Psychiatrii, Psychoterapii i Wczesnej Interwencji, Uniwersytet Medyczny w
Lublinie, Lublin*

2. Zakład Neuropsychiatrii Klinicznej, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Lublin

Wstęp: Wyniki testów fluencji werbalnej są kluczowymi wskaźnikami wielu procesów poznawczo-językowych, a testy fluencji są rutynowo wykorzystywane w diagnozie klinicznej obejmującej również pacjentów z rozpoznaniami zaburzeń i chorób psychicznych. W celu zawężenia procesów poznawczych badanych w testach fluencji opracowaliśmy nową wersję tego zadania. Ocena różnic między zadaniami typowymi a nową wersją opartą na podwyższonym poziomie selektywnego hamowania językowego może dostarczyć głębszego zrozumienia procesów eksploracji pojęć oraz kontrolowania i generowania list wyrazowych.

Metody: Przeprowadzono badanie z udziałem 32 zdrowych osób dorosłych, wykorzystując dwa rodzaje zadań: typowe zadanie płynności werbalnej (TFT) i eliminacyjne zadanie płynności werbalnej (EFT). Przed oceną wyników przeprowadzono jakościową identyfikację zmiennych lingwistycznych i zbudowano modele wyjaśniające oczekiwane różnice w parametrach poznawczo-językowych.

Wyniki: Obserwowano istotne różnice między zadaniem typowym a eliminacyjnym. Analiza statystyczna wykazała istotne efekty dynamiki wykonania zadań, rodzaju zadania oraz interakcję między nimi. Szczególnie istotne było znaczenie pierwszego interwału czasowego, który determinował różnice między zadaniami. Zastosowana analiza kowariancji wykazała znaczenie liczby słów podanych w pierwszym interwale oraz innych zmiennych, takich jak rodzaj klastrów czy przełączeń językowych, traktowanych jako kowarianty. Liczba poprawnych słów stanowiła zmienną zależną.

Wnioski: Analiza wyników wykazała różnice między językowymi zadaniami o zróżnicowanym poziomie złożoności warunków (zarówno pod względem liczby słów, jak i wykorzystania różnych typów klastrów). Wyniki wskazują, że nowa wersja testu jest bardziej zależna od selektywnej kontroli wykonawczej i w mniejszym stopniu wpływa na jej wykonanie sama szybkość podawania słów. Wprowadzenie zmodyfikowanej wersji opracowanego zadania może istotnie wpłynąć na zwiększenie trafności teoretycznej i

klinicznej diagnozy neuropsychologicznej również odnośnie pacjentów z zaburzeniami psychicznymi

Słowa klucze: *fluencja słowna, selektywne hamowanie, analiza lingwistyczna, funkcje wykonawcze*